

Vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016 a budoucnost emisního obchodování v Evropské unii

[PRO-ENERGY](#) | 9.3.2017 | Rubrika: Ekologie - hospodárnost | Strana: 46 | Autor: [Matěj Procházka](#) |
Téma: Ministerstvo životního prostředí

http://imm.newtonmedia.cz/mzp/zprava.asp?wdpzo=10.3.2017&wdpzd=10.3.2017&ztucnit=on&kody_kl_dokumentu_newsmailu=&anotace=on&wkt=mz06;mz07;mz01;mz02;mz03;mz04;mz05;mz09;mz10;mz11;mz12;mz13;mz14;mz16;mz17;mz08;mz15&kod_jazyka=cs&uqid_akce=2BE80700-B35D-4A72-8BE1-4E047E48A147&wcz=7

Evropské emisní obchodování se dlouhodobě potýká se špatně nastaveným modelem svého fungování. Vývoj ceny povolenek je závislý na řadě vlivů, které bezprostředně souvisí s výrobou energie a poptávkou po ní. Co přinesou přijaté změny v emisním obchodování?

ÚVOD

Evropská unie se počátkem nového století pustila do plnění závazků vedoucích ke snížení produkce skleníkových plynů. Těch má být dosaženo za pomoci systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Tento systém se již od samého počátku setkává s problémy, které mu neumožňují zcela efektivní fungování. Pravděpodobně největším úskalím celého systému je příliš velký počet emisních povolenek v oběhu, který v posledních letech významně tlačí cenu povolenek dolů a činí je tak snadno dostupnými. Nízká cena a dostupnost emisních povolenek doslova demotivuje producenty skleníkových plynů k omezování produkce či k využívání nových technologií výrazně snižujících vypouštění těchto plynů.

V tomto článku analyzuji vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016. Analýza vychází z veřejně dostupných informací, které se týkají povolenek a EU ETS. Dále se dotýká i chystaných změn v systému, které samozřejmě také promlouvají do vývoje trhu. Chystané reformy jsou navíc velmi aktuálním tématem, bude se podle nich řídit celý trh v dalších obdobích obchodování. Je důležité rozebrat i základní poslání nové klimatické dohody z Pařížské klimatické konference konané v roce 2015. Ta přináší spoustu změn, které se v budoucnu promítnou i do systému EU ETS.

KLIMATICKÉ DOHODY

Aktuálně platná klimatická dohoda nazvaná Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu byla přijata v prosinci roku 1997. Země, které protokol ratifikovaly, se zavázaly do konce prvního období snížit emise skleníkových plynů alespoň o 5,2 % ve srovnání se stavem v roce 1990. Toto první období skončilo v roce 2012, kdy také došlo ke schválení dodatku, aby bylo umožněno pokračovat v plnění dohody. V dodatku bylo stanoveno druhé období a jeho konec je naplánován v roce 2020. Členské státy Evropské unie se v rámci této dohody zavázaly, snížit emise skleníkových plynů o 20 % oproti roku 1990.

V prosinci roku 2015 byla v Paříži podepsána nová klimatická dohoda, kterou akceptovaly všechny smluvní strany Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Dohoda od roku 2020 nahradí právě Kjótský protokol. Pařížská dohoda vstoupila v platnost 4. listopadu roku 2016 poté, co byly splněny podmínky a ratifikovalo ji alespoň 55 zemí, které odpovídají za nejméně 55 % celosvětového objemu emisí skleníkových plynů. V tiskové zprávě **ministerstva životního prostředí** k ratifikaci Pařížské dohody se uvádí, že konkrétně ke dni 3. listopadu ratifikovalo tuto dohodu 94 smluvních stran, které se v souhrnu podílí na globálních emisích skleníkových plynů ze 65,85 %. Hlavním cílem nové klimatické dohody je snížit produkci skleníkových plynů, a to mnohem výrazněji, než k tomu zavazoval Kjótský protokol. Dále by měl být udržen nárůst průměrné globální teploty pod 1,5 °C. Na rozdíl od Kjótského

protokolu je důležitou změnou také to, že každý stát musí stanovit konkrétní příspěvek ke snížení emisí skleníkových plynů, a ten musí následně plnit. Toto se týká všech signatářů Pařížské dohody, ať již jde o rozvinuté, či nerozvinuté země. Zde je právě rozdíl oproti Kjótskému protokolu, kterým k tomuto plnění byly zavázány pouze vyspělé ekonomiky. Státy Evropské unie se shodly, že v rámci příspěvku ke snížení skleníkových plynů sníží tyto emise o 40 % v porovnání s rokem 1990. Tohoto cíle má být dosaženo v roce 2030. Podle **ministerstva životního prostředí České republiky** se již v roce 2014 blížily země Evropské unie omezení skleníkových plynů o téměř 37 % oproti roku 1990. Tím pádem by nově stanovený cíl neměl být žádným problémem. Důležitým bodem Pařížské dohody také je, že všechny státy, které dohodu ratifikují, musí připravit dlouhodobé strategie nízkoemisního rozvoje a strategie pro adaptaci vůči negativním dopadům změny klimatu. Kontrola dodržování zmíněných závazků bude probíhat každých pět let. Navíc by postupně měly všechny státy své závazky navyšovat.

EVROPSKÁ UNIE A OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI

Pro omezení produkce skleníkových plynů, ke kterému se členské státy Evropské unie zavázaly přijetím Kjótského protokolu, byl vytvořen unijní systém obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Právě emisní obchodování je nástrojem, který by měl motivovat ke snížení vypouštěných skleníkových plynů. Tento systém aktuálně funguje ve 31 evropských zemích (28 zemí EU, Island, Lichtenštejnsko a Norsko) a omezuje emise skleníkových plynů u více než 11 tisíc těžkých energetických provozů. Mezi ty patří elektrárny, průmyslové závody a letecká doprava provozovaná v rámci zúčastněných zemí. Obchod s emisními povolenkami pokrývá zhruba 45 % emisí skleníkových plynů na území Evropské unie.

Celý systém funguje na principu „cap and trade“. To znamená, že pro každého producenta skleníkových plynů je určen „strop“ (cap) pro vypouštění skleníkových plynů, měřený v tunách na metr krychlový za jeden rok. Na základě určeného „stropu“ jsou producentům skleníkových plynů přiděleny emisní povolenky, které by ho měly pokrýt. Pokud se producent do tohoto stropu nevejde a vypustí více skleníkových plynů, musí si nové povolenky dokoupit v aukci (trade). Ty lze koupit od jiných producentů skleníkových plynů, kteří se do svého stropu bez problému vejdou, a dokonce jim nějaké povolenky zbydou. To, že jim zbydou emisní povolenky by mělo být ovlivněno právě tím, v jakém rozsahu investují do inovativních opatření snižujících počet vypouštěných skleníkových plynů. Myšlenka je taková, že subjekty, které mají možnost redukovat emise s nižšími náklady, mohou uspořené emisní povolenky nebo jiné emisní kredity prodat těm, u kterých by taková redukce byla nákladnější.

Vývoj EU ETS je prozatím rozdělen do čtyř fází. První fáze probíhala mezi lety 2005 a 2007 a šlo především o fázi zkušební. V tomto období byl tento největší systém obchodování s emisemi na světě spuštěn. Tato fáze se hned od svého počátku potýkala s problémy, protože počet emisních povolenek přidělovaných bezplatně v rámci „stropu“ (cap), byl výrazně nadhodnocen. Žádný z producentů tak neměl potřebu dokupovat povolenky nové. Toto mělo být opraveno ve druhé fázi obchodování, která byla spuštěna v roce 2008 a trvala do roku 2012. Do této fáze vstoupily také Island, Norsko a Lichtenštejnsko. Počet přidělovaných povolenek byl redukován o 6,5 %, avšak díky světové ekonomické krizi, která vypukla v roce 2008, nebyla po povolenkách prakticky žádná poptávka. V roce 2012 byl systém rozšířen, byla do něj nově zahrnuta letecká doprava. Třetí fáze, probíhající od roku 2013 do roku 2020, je spojena s řadou reforem systému. Klíčové změny budou podrobněji rozebrány v následujícím textu, nicméně patří mezi ně hlavně snížení stropu pro vypouštěné skleníkové plyny (o 1,74 % každý rok). Prozatím poslední plánovaná čtvrtá fáze bude probíhat v letech 2021 až 2030 a podmínky jejího fungování jsou aktuálně v jednání a v procesu schvalování.

Ačkoliv tento systém a jeho podmínky fungování jsou zcela logické, trh s povolenkami se již od své

první fáze nevyvíjí podle předpokladů. Kvůli tomu neplní funkci, kvůli které bylo obchodování s emisemi vytvořeno. Hlavním z problémů, proč tomu tak není, je vysoký počet emisních povolenek v oběhu, který tlačí jejich cenu výrazně dolů.

Původní záměry, že by se cena povolenky měla pohybovat na hodnotě 60 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů v první fázi, či snad kolem 30 € ve fázi druhé, nebyly naplněny. Efektivní cena za povolenku se odhaduje právě mezi 20 až 30 €. Za takovýchto cen plní emisní povolenky svou funkci a nutí ke snížení produkce skleníkových plynů. Efektivní tržní ceny se nepodařilo dosáhnout z několika důvodů. Nejprve došlo k příliš velké emisi povolenek v první fázi obchodování a pak přišla světová ekonomická krize v roce 2008. Přebytek emisních povolenek v aktuální třetí fázi obchodování již dosáhl počtu více než 2 miliard, a to v roce 2013. Evropská komise tedy rozhodla o tzv.

„backloadingu“, který má ve třech etapách odstranit část přebytečných povolenek z trhu a pomoci tak zvýšit jejich cenu. V roce 2014 došlo ke stažení 400 milionů povolenek, v roce 2015 to bylo 300 milionů a v roce 2016 posledních 200 milionů. Celkový balík stažených povolenek z trhu byl tedy 900 milionů. Původně se počítalo s tím, že budou povolenky navraceny zpět na trh, a to v roce 2019. Mělo se tak stát prostřednictvím aukce, nakonec byl této záměr změněn a povolenky by měly být převedeny do nově vznikající Rezervy tržní stability (MSR).

Rezerva tržní stability je dlouhodobé řešení, které by mělo stabilizovat trh s emisními povolenkami, a to od roku 2018. Přitom samotná rezerva začne fungovat v lednu 2019. Na základě rozhodnutí Výboru Evropského parlamentu pro životní prostředí by se nově mělo do této rezervy odvádět 24 % emisních povolenek ročně. Oproti původnímu návrhu Evropské komise z roku 2015 je to dvojnásobek. Právě Rezerva tržní stability je jednou z klíčových reforem celého systému. V praxi bude vše nastaveno tak, že pokud přesáhne počet obchodovaných povolenek 833 milionů, bude 24 % z oběhu přesunuto do této rezervy. Povolenky mohou být také uvolněny zpět na trh, a to za předpokladu, že jejich počet v oběhu klesne pod 400 milionů. V takovém případě bude z rezervy uvolněno 100 milionů povolenek.

VÝVOJ CENY EMISNÍ POVOLENKY

V ROCE 2016

Klimatické dohody vytváří rámec pro snižování produkce skleníkových plynů a EU ETS má být nástroj, který by k tomu měl dopomoci. Ovšem, jak bylo zmíněno výše, tento systém nefunguje tak efektivně, jak by si Evropská unie přála. Současný stav na trhu s emisními povolenkami lze ukázat na analýze vývoje ceny. Poslední rok 2016 byl navíc poznamenán několika klíčovými událostmi, které výrazně ovlivnily dění na tomto trhu.

Na začátku roku 2016 mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE) oznámila, že Írán splnil požadavky pro omezení jaderného programu. Na základě této zprávy byly ze strany Spojených států amerických a Evropské unie zrušeny sankce, které byly na Írán uvalovány postupně od roku 2006. Írán patří k předním producentům ropy, a tak se dalo předpokládat, že zrušení sankcí přispěje k nárůstu objemu těžby. Toto očekávání navíc podpořilo prohlášení samotného Íránu, který chtěl přidat ke světovým dodávkám 500 tisíc barelů ropy denně. To vedlo k prudkému poklesu ceny ropy Brent na světových trzích. Lednové dění kolem ropy výrazně ovlivnilo i cenu emisních povolenek v EU ETS, jenž začala klesat. Podle odborníků byl tento strmý pokles zapříčiněn propadem cen komodit ovlivňujících cenu elektřiny, jako je právě ropa, plyn nebo uhlí. Dalším vysvětlením propadu cen byla teplá zima 2015/2016, která znamenala, že teplárny omezily svou produkci a přebytečné emisní povolenky se rozhodly prodat. Na začátku ledna se přitom cena pohybovala kolem 8 € za tunu, přičemž následoval pokles až na cenu okolo 6 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů (viz graf). Pokles ceny pokračoval i během měsíce února. Cena povolenek se pohybovala na hodnotách mezi 4,5 a 5,5 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů. V polovině února došlo k nepatrnému oživení trhu,

kteřý byl zapřičiněn vyšší poptávkou po povolenkách ze strany německých producentů a růstem ceny ropy.

V březnu 2016 pověřila francouzská **ministřyně životního prostředí** a prezidentka Pařížské klimatické konference tým energetickoklimatických expertů vypracováním návrhů na zavedení minimální a maximální ceny emisní povolenky. Zároveň informovala o tom, že kvůli ceně emisí v červnu svolá koalici vytvořenou na prosincovém Pařížském klimatickém summitu. Tento krok byl bezprostřední reakcí na nepříznivý vývoj ceny povolenek právě od začátku roku 2016. Cena emisí je podle Francouzů příliš nízká a dosavadní reformy nefungují tak, aby s tím něco udělaly. Tento radikální návrh se však od začátku nesetkával s velkou podporou. Nejen, že stanovení ceny by šlo proti tržním principům, na kterých trh s emisními povolenkami od začátku staví, ale navíc jsou tu velká očekávání od připravované Rezervy tržní stability. Její vznik byl schválen v roce 2015 a právě to by mělo nastolit rovnováhu v množství emisních povolenek vydávaných v rámci EU ETS. Spekulace okolo zavedení cenového pásma povolenky pravděpodobně vyvolaly nejistotu na trhu a cena opět zaznamenala lehký propad.

Významněji do vývoje cen povolenek zasáhlo až rozhodnutí Evropského soudního dvora z přelomu dubna a května 2016. Rozhodnutí se týkalo výpočtu pro bezplatné přidělování emisních povolenek, průmyslovým odvětvím ohroženým tzv. únikem uhlíku (carbon leakage). Společnosti v těchto odvětvích by mohly, kvůli vysokým cenám emisních povolenek, přesunout svou výrobu do zemí, kde není tak přísná regulace pro vypouštění skleníkových plynů. Na základě toho byl již v roce 2009 vytvořen „carbon leakage list“, který je soupisem takto ohrožených odvětví. Aktuální nařízení Evropské komise, které bylo vydáno v říjnu 2014 a je platné mezi lety 2015 až 2019, přiznává těmto ohroženým odvětvím nárok na vyšší bezplatný počet povolenek. To z toho důvodu, aby bylo riziko úniku eliminováno. Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie se týká tzv. korekčního koeficientu, pomocí kterého je určováno právě bezplatně přidělované množství povolenek do ohrožených odvětví. Tento koeficient byl, dle soudního dvora, stanoven chybně a do zmíněných odvětví bylo přiděleno více povolenek, než být mělo. Nesprávnost tohoto výpočtu by v budoucnu mohla znamenat vyšší náklady pro velké spotřebitele energie. Ačkoliv se dalo předpokládat, že toto dění zahýbe s cenou na trhu emisních povolenek, neočekávalo se, že by došlo k výrazným změnám. Předpoklady analytiků se nakonec naplnily a krátkodobě se cena emisní povolenky dostala přes hodnotu 6,5 €, což byl vrchol zhruba dvouměsíčního nárůstu ceny. Následně se až do června 2016 pohybovala mezi 5,5 – 6,5 € za tunu vypouštěných skleníkových plynů. Bylo to oproti únoru roku 2016 výrazné zlepšení ceny.

Ačkoliv vývoj ceny povolenek ve druhém čtvrtletí vypadal příznivě, na jeho konci došlo k velkému šoku, který otrásl nejen trhem s emisemi, ale i s celou Evropskou unií. Stalo se tak po britském referendu o vystoupení z Evropské unie (tzv. „brexit“), které proběhlo 23. června 2016. Britové se z 52 % přiklonili k vystoupení Velké Británie z Evropské unie, což bylo vyvrcholením dlouhodobější britské vnitropolitické diskuse. Trh s emisními povolenkami na tuto situaci reagoval téměř 20% poklesem ceny na hodnotu kolem 4,7 € za tunu vypouštěných skleníkových plynů. Tím se cena dostala ještě níže než v únoru. Velká Británie je druhým největším producentem skleníkových plynů v Evropě a díky tomu tvoří jednu z nejaktivnějších zemí vstupujících na trh emisních povolenek. Navíc patří mezi země, které se zasazují o nárůst ceny emisních povolenek. Po červnovém referendu to však vypadá, že již dále nebude mít vliv na prosazování těchto změn. Podle agentury Reuters se díky „brexitu“ výrazně změnil odhady analytiků k budoucímu vývoji ceny povolenek. Zatímco v dubnu 2016 byly předpokládány průměrné ceny povolenky kolem 6,02 € v roce 2016, 6,78 € v roce 2017 a 7,10 € v roce 2018, nové odhady hovořily o hodnotách kolem 5,46 € v roce 2016, 5,59 € v roce 2017 a 6,02 € v roce 2018. Rekordní červnový propad potvrzují i informace serveru Carbon Pulse, který uvedl, že ceny za emisní povolenku klesly na dvouleté minimum, a to právě po oznámení výsledků referenda o odchodu Velké Británie z Evropské unie. „Brexitem“ byl trh s emisními povolenkami

poznámenán i v průběhu července. Průměrná cena za tunu vypuštěných skleníkových plynů dosáhla hodnoty 4,65 €. Podle dat z měsíce června si tak emisní povolenky pohoršily v průměru o 17 % oproti květnu 2016.

Také v průběhu července a srpna se cena povolenek blížila k dlouhodobým minimům. Svou roli v tom však sehrálo i snižování objemu aukcí emisních povolenek o polovinu, ke kterému dochází každý srpen, a to vzhledem k předpokladům, že zajišťovací aktivity energetických firem jsou nižší díky letním dovoleným a odstávkám na údržbu. Rok 2016 byl v tomto ohledu navíc výjimečný z důvodu zrušení celkem pěti aukcí na německé burze EEX, protože vypršela smlouva mezi Evropskou komisí a burzou v Lipsku. V kombinaci s nejistotou spojenou s „brexitem“ to znamenalo velký propad ceny povolenek, který pokračoval až do září.

Na podzim přišlo nečekané oživení trhu. Události okolo francouzských jaderných elektráren, které se dostaly do popředí ještě v září, znamenaly růst ceny povolenek. Francouzské jaderné elektrárny byly nuceny k rozsáhlým odstávkám díky bezpečnostním testům. Společnost EDF, která provozuje celkem 58 jaderných reaktorů, musela odstavit 19 z nich. Tento výpadek provozu zasáhl do okolních zemí, mezi které patří Německo, Itálie, Španělsko a země Beneluxu. Načasování této odstávky navíc nebylo ideální kvůli snižujícím se teplotám, které běžně zvyšují poptávku po energii. Problémy s dodávkou energie vedly postižené země k obnovování produkce dlouho nevyužívaných zdrojů. To se týkalo obnovení provozů například plynových elektráren v Itálii. Podstatnější však bylo obnovení výroby elektrické energie z uhlí, což vedlo k prudkému nárůstu ceny této suroviny. V říjnu roku 2016 byla cena uhlí na dvouletém maximu, a to se ještě v únoru tohoto roku pohybovala na devítiletém minimu. Na základě toho se zvýšila také cena elektrické energie. Společnosti provozující uhelné elektrárny byly nuceny zvýšit svou produkci, což vedlo ke zvýšení množství vypuštěných skleníkových plynů do ovzduší. Tento fakt se projevil na rostoucí ceně emisních povolenek, které se ještě v září nacházely na celoročním minimu, kolem hodnoty 4 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů. Potřeba navýšit emisní „stropy“ (caps) znamenala vyšší poptávku po povolenkách a růst jejich ceny během října a listopadu až na hodnotu 6,5 €. 7 z odstavených nukleárních reaktorů se podařilo po úspěšných bezpečnostních prověrkách zprovoznit až v první polovině prosince 2016. Francie tak mohla garantovat, že zimní dodávky elektřiny budou bez problémů dodrženy. EDF také uvedla, že zbytek reaktorů by se měl vrátit k provozu v polovině ledna 2017. Zcela úplně k tomu nedošlo, francouzský úřad pro atomovou energii (ASN) povolil v polovině ledna 2017 zprovoznit pouze 9 z 12 stále odstavených reaktorů. Až v průběhu února byly ukončeny prověrky na dalších dvou reaktorech a prověrky na posledním z nich by měly být hotovy do konce března 2017. Na prosincové dění kolem znovuspuštění sedmi reaktorů reagoval trh s emisními povolenkami zastavením růstu a následným poklesem.

Konec roku 2016 přinesl další nejistotu na trhu. Na začátku prosince se začal v Evropském parlamentu projednávat návrh na revizi systému EU ETS pro čtyři následující obchodovací období. Prosincové hlasování bylo však odsunuto, a to z důvodů prohlášení výboru Evropského parlamentu pro životní prostředí o dalším přezkoumání návrhu. Podle agentury Reuters některým poslancům nevyhovoval původní návrh Evropské komise, že mezi lety 2020 a 2030 by se měl počet povolenek snižovat jen o 2,2 % ročně (tzv. lineární redukční faktor). Ideální by podle nich měla být hodnota 2,4 %. Neshoda během jednání, o návrhu revize systému EU ETS, prudce srazila cenu povolenek skoro o 6 %. Tato nejistota však netrvala příliš dlouho. Velmi rychle, v polovině prosince 2016, se Výbor Evropského parlamentu pro životní prostředí dohodl na upraveném souboru reforem. Hlavním cílem těchto opatření má být reforma systému takovým způsobem, aby byli producenti skleníkových plynů nuceni k přechodu na nízkouhlíkové technologie. Klíčovým bodem nového návrhu se stalo navýšení zmíněného lineárního redukčního faktoru na 2,4 %, tedy tak, jak si přál výbor Evropského parlamentu. Jen pro porovnání, v aktuálně probíhající třetí fázi obchodování, je tento redukční faktor nastaven na hodnotu 1,74 %. Mimo to nový návrh zpřísnil podmínky Rezervy tržní stability. V roce

2021 by mělo v této rezervě dojít ke zrušení 800 milionů povolenek, které tak již nebudou moci být navraceny zpět na trh. Schválení návrhu reforem se pozitivně projevilo na trhu s povolenkami. Dokonce se cena za povolenku výrazně zvedla, až ke konečné hodnotě 6,54 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů.

Hlasování o balíku reforem EU ETS, navrženém na konci prosince 2016, se uskutečnilo v polovině února tohoto roku. Evropský parlament tento balík schválil a tím odsouhlasil podmínky pro následující období. Výše lineárního redukčního faktoru byla nakonec stanovena na původně zamýšlená 2,2 %, ovšem s podmínkou, že do roku 2024 se může zvýšit až na 2,4 %. Právě lineární redukční faktor způsoboval největší rozpory již v prosincových jednáních a tímto bylo dosaženo jistého kompromisu. Parlamentem prošlo i zmiňované zpřísnění podmínek Rezervy tržní stability, a to tím způsobem, jaký se objevil v návrhu z prosince 2016. Počátkem roku 2021 tedy dojde ke zrušení 800 milionů emisních povolenek v rezervě a dále sem bude možno převést až 24 % emisních povolenek z oběhu. Mezi nově schválená opatření, která jistě stojí za zmínku, patří také vytvoření dvou fondů, do kterých budou odváděny příjmy z aukcí povolenek. Jeden z fondů bude poskytovat prostředky pro rozvoj energetických systémů v méně rozvinutých zemích EU a druhý by měl sloužit k podpoře výzkumu obnovitelných zdrojů, systémů Carbon Capture and Storage a nízkouhlíkatých technologií. Novou podobu systému ještě musí odsouhlasit Evropská rada, až poté se stane definitivní.

ZÁVĚR

Trh s emisními povolenkami prošel v roce 2016 několika výraznými cenovými propady, které byly zapříčiněny hlavně na začátku roku klesající cenou ropy a v polovině roku referendem o vystoupení Velké Británie z Evropské unie. Tyto propady významně poznamenaly celý trh a vyvolaly opět mnoho diskusí o efektivitě celého systému obchodování. Ceny povolenek v prvním čtvrtletí roku 2016 byly tak nízké, že Francie volala po zavedení cenového intervalu pro povolenky, tak aby cena dále výrazně neklesala. I když návrh francouzské ministryně pro životní prostředí přijat nebyl, výrazně to zvýšilo tlak na vrcholné orgány Evropské unie, aby připravily takovou reformu, která celé obchodování výrazně oživí. Kromě výraznějších propadů se však trh i několikrát vzpamatoval a zaznamenal prudký nárůst. Ovšem ani tak se cena nedokázala vyšplhat zpět na lednové hodnoty a meziročně tak došlo k výraznému poklesu. Podstatný cenový růst zaznamenal trh na podzim, a to díky odstávkám francouzských jaderných elektráren. I přes události, které francouzské jaderné elektrárny způsobily, se závěr roku nesl ve znamení nejistoty a dalších výrazných výkyvů v ceně povolenek. Bylo to právě díky návrhům o reformě systému EU ETS. Od reforem se očekává, že zajistí, aby došlo k plnění závazků stanovených Pařížskou dohodou, která oficiálně vstoupila v platnost v listopadu 2016. Právě efektivně fungující trh s emisními povolenkami by měl vést ke snižování emisí skleníkových plynů, jejichž počet by se měl do roku 2030 snížit výrazně, o 40 % oproti roku 1990. Bez revize systému by naplnění tohoto cíle mohlo být problémové, protože aktuálně cena povolenek příliš nenuťí producenty skleníkových plynů snižovat své emise. Jestli bude čtvrté obchodovací období konečně tím správně fungujícím, se dá jen těžko předpokládat. Ačkoliv vše nasvědčuje tomu, že by vše mělo být mnohem lépe nastavené, než tomu bylo ve třech předcházejících obdobích, praxe může opět ukázat něco jiného. Stále je tu totiž hrozba tzv. úniku uhlíku, kdy určitá odvětví mohou přesunout svou výrobu do jiných lokalit, kde se emisnímu obchodování zcela vyhnou. V globálním měřítku tak nezáleží pouze na systému obchodování s emisemi provozovaném na území Evropské unie. Bude tak záležet i na přístupu zemí, které dosud své emise výrazně neomezovaly. Mezi takové země patří hlavně Čína, která disponuje velkou ekonomickou silou a v posledních letech se jí hospodářsky velmi daří. Čína se sice zavázala novou klimatickou dohodu plnit, avšak vidina výraznějšího hospodářského růstu může znamenat, že své závazky nedodrží. Dá se předpokládat, že nejen Evropská unie stojí před

klíčovým obdobím, které ukáže, jak výrazně jsou země ochotny plnit své klimatické závazky.

***

O AUTOROVI

Bc. MATĚJ PROCHÁZKA je studentem magisterského oboru Veřejná a sociální politika na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Bakalářské studium absolvoval na Fakultě informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze. Zaujímá se o tvorbu a analýzu veřejných politik, a to jak na domácí, tak na evropské úrovni. Kromě studia pracuje jako datový analytik, dříve ve veřejném a nyní v soukromém sektoru.

Kontakt: matejpro@gmail.com

Foto popis | Graf: Vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016 Zdroj: blog.vertis.com

O autorovi | Matěj Procházka, Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy